1390

CONSILIUL SUPERIOR al MAGISTRATURII
JUDECĂTORIA COMRAT
Sediul CEADIR-LUNGA

ВЫСШИЙ СОВЕТ МАГИСТРАТУРЫ
СУД КОМРАТ
офис Чадыр-Лунга

MD-6100 UTA Gagauzia, or. Ceadîr-Lunga, *str. Lenin, 112/3, tel: (291) 2 38 78*

MD-6100, АТО Гагаузия, г. Чадыр-Лунга, *ул. Ленина, 112/3 тел: (291) 2 38 78*

nr 9308 din "28" 11 2023

Dosar № 10-7/2023
PIGD 1-23006599-23-10-13012023

Curtea Constituţională Republicii Moldova
mun. Chişinău, str. Alexandru Lăpuşneanu, nr. 28

Judecătoria Comrat Vă remite sesizarea depusă de Negură Nadejda, în cadrul examinării plângerii petiţionarei Negură Nadejda depusă în ordinea prevăzută de art.313 CPP, privind dezacordul cu acţiunile/inacţiunile procurorului-şef al Procuraturii raionului Cimişlia Ruslan Caraivan.

Anexe: Copia plângerii petiţionarei Negură Nadejda depusă în ordinea prevăzută de art.313 CPP, privind dezacordul cu acţiunile/inacţiunile procurorului-şef al Procuraturii raionului Cimişlia Ruslan Caraivan pe 11 file;
Încheierea din 20 noiembrie 2023;
Sesizarea privind excepţia de neconstituţionalitate pe 11 file.

Judecător MUNTEAN Vitalie

09:30
CURTEA CONSTITUŢIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA
Intrare Nr. 2639
"01" 12 2023

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

1. Nume: **NEGURĂ** Prenume: **Ion,**
2. **NEGURĂ** **Nadejda**

3. Funcția: Petiționar/ă

4. Adresa:

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Considerăm ca fiind neconstituțională sintagma:
"*fără prezența părților*",
din articolul 313 alineatul (4) Cod de procedură penală.

Modificarea respectivă a fost introdusă prin **Art. II, 97** din **Legea Nr. 245** din 31-07-2023 pentru modificarea unor acte normative (*modificarea Codului de procedură penală și a Codului contravențional*) Publicat: **22-08-2023** în Monitorul Oficial Nr. 325-327 art. 579),
prin care s-a prevăzut:

- (4) *Plângerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 30 de zile, **fără prezența părților**, cărora li se comunică data examinării plângerii ...*

iar
Art. V. a stabilit:

- *(1) Prezenta lege **intră în vigoare la data publicării** în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.*

În opinia noastră,
prin introducerea sintagmei "*fără prezența părților*",
Legislatorul **NU a ținut cont**, *întru totul,* de prevederile legale stabilite în:

- articolele **20** alineatele (1)-(2); **21**; **26** alineatele (1)-(3); **119**; **124** alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

inclusiv

- articolele **1**; **2**; **7**; **8**; **9**; **10**; **17**; **19**; **24**; **51**; **52**; **53**; **60**; **64**; **66**; **68**; **74**; **78**; **80**; **113**; **196**; **209**; **265**; **274**; **287**; **298**; **299**; **299/1**; **299/2**; **300**; **313**, **437 alin. (1) 3/1**, **447 - 448** Cod de procedură penală,

lipsindu-le
pe toate persoanele, stabilite în alineatul (1) a art. 313 Cod de procedură penală:

- *Plîngerile împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații pot fi înaintate judecătorului de*

*instrucție de către **bănuit, învinuit, apărător, partea vătămată**, de **alți participanți** la proces sau de către alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe, în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plîngerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plîngerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege,*

de a fi prezente în fața judecătorului de instrucție și de **a-și expune/argumenta poziția sa**, *de unul singur, or împreună cu avocatul ales,* cât și **a prezenta dovezi convingătoare** *în susținerea poziției sale* - spre a combate alegațiile/argumentele procurorului,
lăsând
la **DISCREȚIA judecătorului de instrucție**, necesitatea citării persoanei care a înaintat plângerea:

- " ***Judecătorul**, printr-o încheiere motivată, poate dispune fixarea ședinței pentru prezentare la proces, cu citarea procurorului, a persoanei care a depus plângerea, precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin **admiterea plângerii***",

fapt ce poate duce la **un abuz neîntemeiat** din partea judecătorului,
mai ales în situația când se va dispune "***respingerea plângerii***" – *fapt care nici nu s-a menționat de legislator*
și astfel,
se creează, *din start – **până a începe examinarea plângerii*** – o situație de incertitudine, neclaritate, or o situație prin care judecătorul nu ar mai fi independent și imparțial la examinarea plângerii înaintate,
deoarece
prin emiterea "*încheierii motivate*" **el ar trebui** să "*admită plângerea înaintată*", fapt care, *deja*, **contravine principiilor de bază ale procedurii penale,** *inclusiv principiului contradictorialității*, așa după cum el (*judecătorul*) s-ar fi expus, *deja*, în prealabil, la momentul emiterii încheierii motivate.

Această modificare **a alin. (4) din art. 313** este **în contradicție** și cu art. 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale (CEDO) din 04.11.1950, la care Republica Moldova este parte.

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI

La prezent,
pe rolul instanțelor de judecată se află spre examinare plângerile înaintate de NEGURĂ Ion și de soție - NEGURĂ Nadejda.

Deja, *după introducerea modificărilor respective în art. 313 alin. (4) CPP*, judecătorul de instrucție **nu mai citează petiționarul,** *în cazul nostru petiționarii Negură Ion, Negură Nadejda*, și plângerile înaintate se examinează în **LIPSA** părților, lipsindu-i pe petiționari de un drept garantat constituțional – *acces la justiție*.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

IV.1

Solicităm ca sintagma "***fără prezența părților***" din alineatul (4) art. 313 Cod de procedură penală să fie declararea **NECONSTITUȚIONALĂ,**

pe motivul că această sintagmă
contravine articolelor 20 alineatele (1)-(2); 21; 26 alineatele (1)–(3); 119; 124 alin. (1) din
Constituția Republicii Moldova.

IV.2

În argumentarea juridică ne referim la normele legale din **Constituție**:

- *Republica Moldova este un **stat de drept**, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă **valori supreme și sunt garantate*** (art. 1 alin. (3));
- *(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale* (art. 4);
- *În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției* (art. 6);
- *Constituția Republicii Moldova este Legea Supremă. Nici o lege nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică* (art. 7);
- *Orice persoană **are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești** competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege **nu poate îngrădi accesul la justiție*** (art. 20 alin. (1), (2));
- *Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale* (art. 21);
- *Dreptul la apărare este garantat. Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu* (art. 26 alin. (1)-(3));
- *Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente **pot exercita căile de atac**, în condițiile legii* (art. 119);
- *Procuratura este o instituție publică autonomă în cadrul autorității judecătorești, ce contribuie la înfăptuirea justiției, apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului prin intermediul procedurilor penale și al altor proceduri prevăzute de lege* (art. 124 alin. (1));
- ***Curtea Constituțională: a) exercită, la sesizare**, controlul constituționalității legilor și a hotărârilor Parlamentului* ... (art. 135);

Convenția *pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale* (*CEDO*), în vigoare pentru Republica Moldova din 1.02.1998):

- *Înaltele Părți Contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în Titlul I al prezentei Convenții* (art. 1);
- *„1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță, atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției. (...)"* (art. 6).

De asemenea invocăm:

Declarația universală a drepturilor omului (*adoptată la 10.12.1948, în vigoare pentru Republica Moldova din 28.07.1990, **art. 11***);

Pactul internaţional cu privire la drepturile civile şi politice (adoptat la 16.12.1966, în vigoare pentru Republica Moldova din 26.04.1993, art. 14);

Anterior, Curtea Constituţională **nu a avut spre examinarea prevederile legale contestate.**

IV.3

Statul de drept nu poate exista decât în condiţiile **supremaţiei** Constituţiei şi a respectării legilor.

Trebuie de avut în vedere şi dispoziţiile constituţionale ale art. 134 alin. (3), potrivit cărora "*Curtea Constituţională **garantează** supremaţia Constituţiei*", pe cele ale art. 7, potrivit cărora, "*Constituţia Republicii Moldova este **Legea ei Supremă** ...*" şi pe cele din art. 1 alin. (3), potrivit cărora, "*Republica Moldova este un **stat de drept** ...*".

Într-un stat de drept, ***dreptului de acces la justiţie***, care este **o cucerire şi un instrument** al statului de drept, în măsura în care garantarea sa nu este altceva decât consecinţa **ideii de preeminenţă a dreptului**. Or, această preeminenţă a dreptului implică **un control eficace** a oricărei ingerinţe etatice în exercitarea drepturilor fundamentale ale persoanei din partea unei puteri judiciare care beneficiază de toate garanţiile de independenţă şi imparţialitate.

Pentru a defini **accesul liber la justiţie**, putem spune că acesta constă în facultatea oricărei persoane de **a introduce**, după libera sa apreciere, **o PLÂNGERE/acţiune în justiţie**, fie ea chiar nefondată *în fapt* sau *în drept*, implicând **obligaţia corelativă a statului** ca, prin instanţa competentă, să se pronunţe asupra acestei acţiuni. Din punct de vedere al naturii juridice, **accesul la justiţie** este o libertate individuală.

Aceasta pentru că, *pe de o parte*, pentru exercitarea lui nu este nevoie de mai multe persoane, astfel încât nu poate fi considerată o libertate publică. *Pe de altă parte*, întrucât orice persoană are facultatea de a promova o acţiune în justiţie, **nu şi obligaţia**, **accesul la justiţie nu poate fi calificat decât ca o libertate.**

Afirmaţia este valabilă inclusiv şi **în materie penală**, mai ales în la situaţia când se **înaintează plângere** către judecătorul de instrucţie, prin care **petiţionarul**:

- *bănuit, învinuit, apărător, partea vătămată, alţi participanţi la proces sau alte persoane ale căror drepturi şi interesele legitime au fost încălcate de către organului de urmărire penală,*

contestă

- *acţiuni, or acte ilegal emise de organul de urmărire penală,*

sau

- *acţiuni, acte ale organelor care exercită activitate specială de investigaţii,*

fie în cazul când

- *persoana **nu este de acord cu rezultatul examinării plângerii sale** de către procuror sau **nu a primit răspuns** la plângerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.*

Potrivit opiniei unanime a doctrinei, accesul liber la justiţie este un **drept fundamental** care face parte din ordinea publică internaţională, *sau cel puţin europeană*, principala consecinţă a acestui fapt fiind aceea că **marja de apreciere lăsată statelor pentru a regla modalităţile de exercitare** a acestei libertăţi **este mult restrânsă**.

Tocmai din acest considerent nu miră pe nimeni faptul că accesul la justiţie a căpătat aproape peste tot în Europa **o valoare constituţională**, având caracterul de ***jus cogens***, fiind consacrat între alte drepturi şi libertăţi fundamentale în legile supreme ale majorităţii statelor.

Dreptul de acces la justiție **impune** și **obligații** atât în sarcina **legiuitorului,** executivului, cât și în cea a judecătorului.

Pentru a realiza o **garantare corectă și completă** a accesului la justiție, **statul are trei obligații.**

Prima dintre ele este aceea de a institui tribunale investite cu o competență de plină jurisdicție, care să permită să tranșeze cauza pe fond, atât sub aspectul stării de fapt, cât și sub aspectul stării de drept.

În al **doilea** rând, statul este ținut să acorde oricărei persoane **toate facilitățile rezonabile,** *de drept* și *de fapt*, **pentru a putea accede la instanță,**

cât timp Convenția tinde spre a asigura **o protecție reală și concretă** a individului.

În al **treilea** rând, cel puțin în materie penală, potrivit art. 2 din Protocolul nr. 7 la Convenție, statele trebuie să asigure un **dublu grad** de jurisdicție.

Pe scurt, pentru a asigura o respectare scrupuloasă a dreptului de acces liber la justiție, statele trebuie să confere acestui drept **două calități:** ***efectivitate*** și ***accesibilitate***.

Efectivitatea accesului la justiție implică, *în primul rând*, ca accesul la justiție **să fie eficace**, ceea ce presupune că statul trebuie **să permite accesul la justiție al oricărei persoane**, astfel încât **aceasta să poată să își satisfacă interesele** pe care le-a urmărit prin promovarea litigiului **în fața judecătorului**.

O procedură în urma căreia persoana în discuție/petiționarul **nu și-ar putea vedea cauza analizată în mod complet de către un judecător nu este o procedură care să realizeze condiția efectivității accesului în fața instanței.**

Astfel, accesul efectiv la justiție implică **obligația pozitivă a statelor** de a asigura în mod **real și efectiv** posibilitatea oricărei persoane de **a-și susține cauză în fața unui judecător**,

ceea ce NU avem (*nu se realizează*) **în speța noastră,**

când **persoanelor/petiționarilor**:

- bănuit, învinuit, apărător, partea vătămată, alți participanți la proces sau alte persoane ale căror drepturi și interesele legitime au fost încălcate de către organului de urmărire penală,

care contestă

- acțiunile, or actele ilegal emise de organul de urmărire penală,

sau

- acțiunile, actele organelor care exercită activitate specială de investigații,

fie în cazul când

- persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plângerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plângerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

le este **restricționat/interzis** accesul la justiție prin modificarea introdusă în alin. (4) art. 313 Cod de procedură penală, după cum urmrează:

- ***Plângerea*** *se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 30 de zile,* ***fără prezența părților****, cărora li se comunică data examinării plângerii ...*

Încercarea **NEREUȘITĂ** a Legislatorului prin introducerea sintagmei:

- *Judecătorul, printr-o încheiere motivată, **poate dispune fixarea ședinței pentru prezentare la proces**, cu citarea procurorului, a persoanei care a depus plângerea, precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin **admiterea** plângerii. Neparticiparea în ședință a procurorului, a persoanei care a depus plângerea și/sau a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plângerii nu împiedică examinarea acesteia,*

creează și mai multe **CONFUZII** ce țin de:

- realizarea unui **abuz neîntemeiat** din partea judecătorului, mai ales în situația când se dispune "respingerea plângerii" – *fapt care nici nu s-a menționat de legislator*

Astfel, Legislatorul, din start – *până la începerea examinării plângerii* – **îl plasează** pe judecătorul de instrucție **într-o situație de incertitudine/ILEGALITATE.**

Prin încheierea emisă, **judecătorul nu ar mai fi independent și imparțial la examinarea plângerii**, deoarece ea (plângerea) ar urma să fie "***ADMISĂ***", fapt care, *deja*, contravine principiilor de bază ale procedurii penale, inclusiv celui **contradictorialității**, așa după cum el (*judecătorul*) s-ar fi expus **în prealabil**, la momentul emiterii încheierii motivate, fără ca ea să fie cercetată/analizată, fără să asculte petiționarul, procurorul etc.

Dar ce se întâmplă în situația când, după emiterea încheierii motivate, judecătorul examinează plângerea cu participarea părților, dar, *ÎN FINAL*, **respinge plângerea înaintată** și astfel, apare o altă întrebare:

încalcă, or **nu încalcă** judecătorul de instrucție prevederea legală prescrisă de Legislator:

- *Judecătorul, printr-o încheiere motivată, poate dispune fixarea ședinței pentru prezentare la proces, cu citarea procurorului, a persoanei care a depus plângerea, precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți **pot fi afectate prin admiterea** plângerii*

și este judecătorul,

în mod OBLIGATORIU – să admită plângerea, în situația când s-a emis Încheierea motivată (?), astfel DEMONSTRĂM

Legea NU ESTE CLARĂ, fiind IMPERFECTĂ (!), ea va crea abuzuri în/la aplicare, fapt ce contravine spiritului Legii, care urmează a fi clară pentru cetățeni (*inclusiv și pentru cei care nu dețin cunoștințe juridice*),

fapt,

ce poate fi calificat și ca o încălcare a cerințelor stabilite în art. 23 alin. (2) din Constituție:

- *Statul **asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile** și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative,*

adică

actul normativ trebuie să corespundă** prevederilor Constituției Republicii Moldova, tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, precum și legislației Uniunii Europene. **Actul normativ trebuie să se integreze organic în cadrul normativ în vigoare**, scop în care: a) proiectul actului normativ trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune; b) proiectul actului normativ întocmit în temeiul unui act normativ de nivel superior nu poate depăși limitele competenței instituite prin actul de nivel superior și **nici nu poate contraveni scopului, principiilor și dispozițiilor acestuia (art. 3 alin. (3) din **Legea Nr. 100** din 22-12-2017 *cu privire la actele normative* (Publicat : 12-01-2018 în Monitorul Oficial Nr. 7-17 art. 34)

Modificarea efectuată la alin. (4) din art. 313 **este într-o contradicție evidentă** cu prevederile art. 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale (CEDO), inclusiv cu **Jurisprudența** Curții europene a drepturilor omului (CtEDO), *care s-a expus la încălcările comise de state, la art. 6 din CEDO.*

Astfel, CtEDO a menționat:

- Principiul contradictorialității: noțiunea de proces echitabil include **dreptul fundamental la o procedură contradictorie în instanță**. El este strâns legat de principiul **egalității armelor** în procedura contradictorie [*Regner împotriva Republicii Cehe (MC), pct. 146*]. Scopul economiei și accelerării procedurii **nu poate justifica încălcarea dreptului fundamental la o procedură contradictorie** (*Nideröst-Huber împotriva Elveției, pct. 30*);
- Contradictorialitatea trebuie să se poată **exercita în condiții satisfăcătoare**: justițiabilul trebuie să aibă posibilitatea de a se familiariza cu documentele în cauză, de a le comenta într-un mod adecvat și de a avea un termen suficient pentru a-și pregăti argumentele (*Krčmář și alții împotriva Republicii Cehe, pct. 42; Immeubles Groupe Kosser împotriva Franței, pct. 26*) dacă este necesar să obțină și o amânare (*Yvon împotriva Franței, pct. 39*). Părțile au dreptul de **a cunoaște elementele** care sunt necesare pentru succesul pretențiilor lor (*Clinique des Acacias și alții împotriva Franței, pct. 37*). **Judecătorul trebuie să respecte el însuși principiul contradictorialității**. Doar părțile în litigiu pot hotărî dacă documentul transmis instanței, sau o probă furnizată de martori, impune comentarii din partea lor. În fapt, posibilitatea de a se exprima asupra oricărui element aflat la dosar (*inclusiv cele obținute din oficiu: K.S. împotriva Finlandei, pct. 22*) **face ca justițiabilii să aibă încredere în funcționarea justiției** (*Nideröst-Huber împotriva Elveției, pct. 29; Pellegrini împotriva Italiei, pct. 45*);
- Principiul *„egalității armelor"*: reprezintă un element al conceptului mai larg de proces echitabil și este strâns legat de principiul contradictorialității [*Regner împotriva Republicii Cehe (MC), pct. 146*]. **Egalitatea armelor** implică obligația ca fiecăreia dintre părți să i se ofere o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza – *inclusiv probele* – **în condiții care să nu o plaseze într-o situație de net dezavantaj față de partea adversă** [*Regner împotriva Republicii Cehe (MC), pct. 146; Dombo Beheer B.V. împotriva Țărilor de Jos, pct. 33*]. Lipsa de asistență juridică i-a privat pe justițiabili de posibilitatea de a-și apăra cauza în mod eficient în fața instanței ... (*Steel și Morris împotriva Regatului Unit, pct. 72*);
- **Admisibilitatea probelor și aprecierea acestora** sunt în primul rând de competența dreptului intern și a instanțelor naționale [*Moreira de Azevedo împotriva Portugaliei, pct. 83-84; García Ruiz împotriva Spaniei (MC), pct. 28*]. Cu toate acestea, conform Convenției, **caracterul echitabil al procedurii este evaluat în lumina întregii proceduri**, în special a modului în care au fost colectate probele [*Elsholz împotriva Germaniei (MC), pct. 66*]. Trebuie așadar să se asigure că **mijloacele de probă au fost prezentate astfel încât să garanteze un proces echitabil** (*Blücher împotriva Republicii Cehe, pct. 65*). Instanța națională trebuie să efectueze o examinare efectivă a probelor propuse de părți (*Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos, pct. 59*);
- **Justițiabilul** are, *în principiu*, **dreptul la o ședință publică** în cazul în care nu se aplică posibile excepții prevăzute de teza a doua de la art. 6 § 1. Pentru a stabili dacă un proces îndeplinește cerința privind publicitatea, trebuie avută în vedere procedura în ansamblul său (*Axen împotriva Germaniei, pct. 28*). Dreptul oricărei persoane de **a-i fi ascultată cauza** în **mod public** în sensul art. 6 § 1 implică **dreptul la o ședință cel puțin în fața unei instanțe** (*Fischer împotriva Austriei, pct. 44; Salomonsson împotriva Suediei, pct. 36*).

Inter alia,

în **Nota informativă** *la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală* s-a prevăzut:

- *... modificările de la art. 313 alin. (4) nu mai impun obligația procurorului de a fi prezent la examinarea plângerii de către judecătorul de instrucție. Or, procurorul adoptă ordonanțe motivate, iar argumentele din conținutul acestora, însoțite de materialele corespunzătoare, sunt suficiente judecătorului de instrucție pentru a adopta o soluție procesuală. Totuși, chiar dacă procurorul nu se va prezenta în ședința de judecată fixată, se impune ca acesta*

să prezinte instanței materialele corespunzătoare cu cel puțin o zi înainte de data ședinței de judecată fixate.

- *În cazurile în care procurorul va considera absolut necesară prezența sa, se va prezenta în ședință și va oferi explicații suplimentare. Astfel,* ***prin această modificare se urmărește ca neprezentarea procurorului să nu împiedice examinarea plângerii.***

Astfel,

autorii modificării alineatului (4) din art. 313 Cod de procedură penală **NU au prevăzut,** nu au solicitat ca **plângerile** să fie examinate de judecătorul de instrucție **ÎN LIPSA petiționarilor**

La **pct. 88** din proiectul Hotărârii de Guvern *privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală ...),* s-a prevăzut:
88. Articolul 313:
alineatul (4) va avea următorul cuprins:

- *„(4) Plîngerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, cu citarea procurorului, persoanei care a depus plîngerea, precum și a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plîngerii.*
  Neprezentarea *procurorului, persoanei care a depus plîngerea și/sau a persoanelor ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plîngerii nu împiedică examinarea acesteia. Cu cel puțin o zi înainte de data ședinței de judecată, procurorul este obligat să prezinte în instanță materialele corespunzătoare. În cadrul examinării plîngerii depun declarații procurorul, persoana care a depus plîngerea și persoanele ale căror drepturi și libertăți pot fi afectate prin admiterea plîngerii.*"

Așadar,

observăm că proiectul de hotărâre a guvernului NU conține sintagma "***fără prezența părților***", fapt ce constituie o **ÎNCĂLCARE,** *din partea legislativului,* a procedurii modalității de adoptare a legilor care reies din Legea Nr. 100 din 22-12-2017 *cu privire la actele normative* ce prevede clar și expres:

- *(1) Proiectul unui act normativ se elaborează în cîteva etape consecutive, după cum urmează: ... e)* ***consultarea publică,*** *avizarea proiectului actului normativ de către autoritățile a căror competență are tangență directă sau indirectă cu obiectul de reglementare a proiectului actului normativ,* ***efectuarea expertizelor,*** *inclusiv expertiza anticorupție, expertiza juridică și, după caz,* ***expertiza de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene*** *și expertiza grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător* (art. 21 alin. (1) lit. e));
- *(2) La fundamentarea, elaborarea, avizarea, consultarea și aprobarea documentelor de politici se aplică* ***regulile și cerințele*** *înaintate față de actele normative* (art. 24 alin. (2));
- *(1) În baza propunerilor inițiale,* ***a studiului de cercetare*** *și a altor materiale, precum și* ***după consultarea părților interesate,*** *se întocmește* ***versiunea inițială a proiectului*** *actului normativ* (art. 29 alin. (1));
- *(1) Concomitent cu elaborarea proiectului actului normativ* ***se întocmește nota informativă la proiect,*** *conform modelului indicat în anexa nr. 1, care va cuprinde cel puțin următoarele compartimente: ... g) avizarea și consultarea publică a proiectului; ...* (art. 30 alin. (1) lit. g));
- *(1) Proiectul actului normativ,* ***însoțit de nota informativă,*** *se transmite spre avizare autorităților publice responsabile de implementarea prevederilor conținute în proiect, instituțiilor interesate, precum și reprezentanților societății civile, care* ***întocmesc și prezintă autorului proiectului avizele la proiect.*** *(2) Proiectele actelor normative care țin de domeniile de competență ale* ***Procuraturii Generale,*** *Comisiei Electorale Centrale, Băncii Naționale a Moldovei, Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, precum și ale altor autorități publice autonome,* ***se transmit obligatoriu spre avizarea acestora.*** *... (7) Dacă, în urma avizării și consultării publice, proiectul actului normativ* ***a fost completat cu aspecte și concepte noi*** *sau dacă mai mult de 30% din textul*

*proiectului actului normativ a fost modificat, **acesta trebuie remis repetat spre avizare** și **consultare publică**.* (art. 32 alin. (1), (2), (7));

- *(1) Autorul proiectului studiază obiecțiile și propunerile prezentate în cadrul avizării și al* ***expertizelor, recomandările*** *recepționate în urma consultării publice și, după caz, obiecțiile și propunerile expertizei de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene* ***și decide asupra acceptării sau respingerii motivate*** *a acestora* (art. 39 alin. (1));
- *Proiectul actului normativ* ***este prezentat autorității publice cu competență de adoptare, aprobare sau emitere*** *împreună cu dosarul de însoțire, care conține: a) nota informativă; b) după caz, raportul de analiză ex ante sau analiza impactului de reglementare; c) avizele și recomandările,* ***în original****, recepționate în cadrul avizării și consultărilor publice; d) rapoartele de expertiză,* ***în original****; e) sinteza obiecțiilor și propunerilor autorităților publice și sinteza recomandărilor reprezentanților societății civile, dacă există,* ***indicîndu-se acceptarea sau argumentarea respingerii propunerilor, obiecțiilor și recomandărilor****; f) declarația de compatibilitate a Centrului de Armonizare a Legislației, precum și tabelul de concordanță actualizat, pentru proiectele marcate cu sigla „UE"; g) tabelul comparativ, în care să fie reflectate reglementările în vigoare și modificările propuse, pentru proiectele care conțin modificări la actele normative în vigoare; h) alte materiale, după caz, în baza cărora a fost elaborat proiectul de act normativ* (art. 40),

prin normele legale citate

DEMONSTRĂM:

- **Legislativul NU a ținut cont** de prevederile legale stabilite în Legea Nr. 100/2017.

Principiul respectării legilor vizează, în primul rând, **calitatea actelor normative**, astfel că orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții privind **claritatea, precizia** și **previzibilitatea**.

Obligativitatea respectării legilor implică și o obligație pozitivă a legiuitorului, de a reglementa prin texte clare și precise, claritatea legii fiind apreciată în lumina experienței juridice normale. Aceste cerințe calitative ale legii au fost reliefate de cele mai multe ori în bogata jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului, ele fiind preluate și în jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova.

Cerința previzibilității presupune ca norma juridică să fie enunțată cu **suficientă precizie**, pentru a permite cetățeanului să își controleze conduita, să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, față de circumstanțele speței, consecințele care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă, chiar dacă trebuie să apeleze la consiliere de specialitate în materie. Însemnătatea noțiunii de previzibilitate depinde în mare măsură de contextul normei despre care este vorba, de domeniul pe care îl acoperă, precum și de numărul și calitatea destinatarilor săi.

În ceea ce privește **accesibilitatea legii**, Curtea Europeană constată că, din punct de vedere formal, aceasta are în vedere aducerea la cunoștința publică a actelor normative de rang infra constituțional și intrarea în vigoare a acestora. Însă, pentru a fi îndeplinită cerința de accesibilitate a legii, nu este suficient ca o lege să fie adusă la cunoștință publică, ci **este necesar ca între actele normative care reglementează un anumit domeniu să existe atât o conexiune logică** pentru a da posibilitatea destinatarilor acestora să determine conținutul domeniului reglementat, cât și o corespondență sub aspectul forței lor juridice. Nu este așadar admisă o reglementare disparată a domeniului sau care să rezulte din coroborarea unor acte normative cu forță juridică diferită.

Realizarea regulii legată de **accesibilitate** e condiționată de mai mulți factori precum: alegerea formei exterioare a reglementării, alegerea modalității de reglementare, care se referă la opțiunea legiuitorului în legătură cu un anumit mod de impunere a conduitei prescrise subiecților de drept și utilizarea procedeelor de stabilire a unor noțiuni sintetice, într-un limbaj adecvat, printr-un instrument logic potrivit construcției normative.

În jurisprudența CtEDO, **principiul securității juridice** este consacrat în mod explicit în legătură cu unul dintre drepturile fundamentale reglementate de Convenție, respectiv dreptul la un proces echitabil. În numeroase cauze această instanță a statuat că unul dintre elementele fundamentale ale **preeminenței dreptului** este principiul securității raporturilor juridice, care impune, printre altele, ca soluția dată în mod definitiv de către tribunale unui litigiu să nu fie repusă în discuție.

Deşi normele de tehnică legislativă **nu au valoare constituțională**, Curtea Constituțională a constatat că prin reglementarea acestora au fost impuse o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, **a căror respectare este necesară** pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul, forma juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, **respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice**, având claritatea, precizia, previzibilitatea și predictibilitatea necesară, pe care un text de act normativ trebuie să le îndeplinească

Curtea Constituțională a constatat că **autoritatea legiuitoare**, Parlamentul sau Guvernul, după caz, **are obligația** de a edicta norme care **să respecte trăsăturile mai sus arătate**. Referitor la aceste cerințe, Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-a pronunțat în mod constant, statuând că **o normă este previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie**, în așa fel încât să permită oricărei persoane - *care, la nevoie, poate apela la consultanta de specialitate* - **să își corecteze conduita** (*Hotărârea din 29 martie 2000, pronunțată în Cauza Rotaru împotriva României, Hotărârea din 23 septembrie 1998, pronunțată în Cauza Petra împotriva României*), iar cetățeanul trebuie să dispună de informații suficiente asupra normelor juridice aplicabile într-un caz dat și să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-un act determinat. Pe scurt, legea trebuie să fie, în acilași timp, accesibilă și previzibilă (*Hotărârea din 26 aprilie 1979, pronunțată în Cauza Sunday Times împotriva Regatului Unit*).

Există însă și o **altă semnificație a noțiunii de accesibilitate**, asociată exigenței previzibilității legii, și anume aceea care privește modul de receptare a conținutului actelor normative de către corpul social, în sensul de înțelegere a acestora. **Norma juridică trebuie să fie clară, inteligibilă**, întrucât cei cărora li se adresează trebuie nu doar să fie informați în avans asupra consecințelor actelor și faptelor lor, ci să și înțeleagă consecințele legale ale acestora. În caz contrar, principiul ***nemo censetur ignorare legem*** nu ar mai putea fi aplicat, ceea ce ar avea grave consecințe asupra securității raporturilor sociale, a existenței societății în general.

În bogata sa jurisprudență, CtEDO a subliniat importanța asigurării accesibilității și previzibilității legii, instituind și **o serie de repere** pe care legiuitorul național trebuie să le aibă în vedere pentru asigurarea acestor exigențe. Astfel, în cauze precum Sunday Times c. Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (1979), Rekvényi c. Ungariei (1999), Rotaru c. României (2000), Damman c. Elveției (2005), Curtea a subliniat că *„nu poate fi considerată «lege» decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să-și regleze conduita. Individul trebuie să fie în măsură să prevadă consecințele ce pot decurge dintr-un act determinat"; „o normă este previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane să își corecteze conduita"; „în special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice"*. Sub acest aspect, **principiul securității juridice** se corelează cu un alt principiu, dezvoltat în dreptul comunitar (a Uniunii Europene) – **principiul încrederii legitime**.

Așadar, principiul securității juridice presupune ca dreptul să fie previzibil și ca soluțiile juridice să rămână relativ stabile. **Cerința previzibilității normelor de drept** a fost ridicată chiar la rangul de **principiu** (*principiul previzibilității sau al predictibilității normelor juridice*). Respectarea acestui principiu conferă **coerență sistemului normativ**, fiind de natură să asigure o lină și amiabilă

relaționare între autorități și cetățeni, pentru ca **aceștia din urmă să nu fie surprinși** de acte normative inopinate (***deci abuzive***), care să le prejudicieze interesele.

V – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

A declara **neconstituționale** sintagma:

- "*fără prezența părților*",

din articolul 313 alineatul (4) Cod de procedură penală.

pe motivul că ea contravine prevederilor legale stabilite în Constituție, ca

ÎN FINAL,

persoanele, care au înaintat plângere către judecătorul de instrucție:

- bănuit, învinuit, apărător, partea vătămată, alți participanți la proces sau alte persoane ale căror drepturi și interesele legitime au fost încălcate de către organului de urmărire penală,

care contestă

- **acțiunile,** or **actele ilegal emise** de organul de urmărire penală,

sau

- **acțiunile, actele** organelor care exercită activitate specială de investigații,

fie în cazul când

- **persoana nu este de acord** cu rezultatul examinării plângerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plângerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege,

să SE BUCURE pe deplin, REAL și EFECTIV de **drepturile și libertățile** fundamentale, garantate prin Constituție, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, care și urmează a fi aplicate/realizate **în practică, în REALITATE,** și nu doar **teoretizate,** discutate în abstract și **neargumentat.**

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Nu avem

VII - LISTA DOCUMENTELOR

Dosarul respectiv, urmează a fi prezentat de către instanța de judecată.

VIII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul: Satul Mihailovca, raionul Cimișlia MD – 4125

Data: "13" noembrie 2023

_____ NEGURĂ Ion

(Semnătura autorului sesizării)

_____ NEGURĂ Nadejda

(Semnătura autorului sesizării)

Dosar № 10-7/2023
PIGD 1-23006599-23-10-13012023

ÎNCHEIERE

20 noiembrie 2023 mun. Ceadâr-Lunga

Judecătoria Comrat, sediul Ceadâr-Lunga
Instanţa de judecată în componenţa:
Preşedintele şedinţei, judecător MUNTEAN Vitalie
grefierul CHESEA Natalia
cu participarea:
procurorului CARAIVAN Ruslan

examinând în ședință închisă, cererea Nadejdei Negură privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a alin.(4) al art.313 CPP în cadrul examinării plângerii petiționarei Negură Nadejda depusă în ordinea prevăzută de art.313 CPP, privind dezacordul cu acțiunile/inacțiunile procurorului-șef al Procuraturii raionului Cimișlia Ruslan Caraivan, -

A CONSTATAT:

În adresa Judecătoriei Cimișlia, la 12 ianuarie 2023 Negură Nadejda a înaintat judecătorului de instrucţie plîngere în ordinea prevăzută de art.313 CPP, privind dezacordul cu acțiunile/inacțiunile procurorului-șef al Procuraturii raionului Cimișlia Ruslan Caraivan, care prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor prezenta cauză i-a fost repartizată în mod automat-aleatoriu judecătorului Judecătoria Comrat, sediul Ceadâr-Lunga MUNTEAN Vitalie pe data de 24.05.2023.

La 14 noiembrie 2023, Negură Nadejda a înaintat o cerere privind ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate a unor prevederi din art. 313 alin. (4) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova (în redacţia LP245 din 31.07.23, MO325-327/22.08.23 art.579; în vigoare 22.08.23);

Solicită petiţionara să fie sesizată Curtea Constituţională a Republicii Moldova privind ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate şi verificarea constituţionalităţii sintagmei „fără prezenţa părţilor" din alin. (4) al art. 313 din Cod de procedură penală.

Studiind temeiurile de fapt şi de drept invocate în cerere şi raportându-le, per ansamblu, condiţiilor speţei, instanţa de judecată ajunge la concluzia de a admite cererea privind ridicarea excepţiei de neconstituţionale în cadrul examinării cauzei, reieşind din considerentele ce urmează.

În conformitate cu pct. 82 din Hotărârea Curţii Constituţionale nr. 2 din 9 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin.(l) lit. a) şi g) din Constituţia Republicii Moldova, judecătorul ordinar nu se va pronunţa asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformităţii cu Constituţia a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiţii: obiectul excepţiei intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituţie; excepţia este ridicată de către una din părţi sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanţa de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluţionarea cauzei; nu există o

hotărâre anterioară a Curţii având ca obiect prevederile contestate.

Verificarea constituţionalităţii normelor contestate constituie competenţa exclusivă a Curţii Constituţionale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părţilor sesizarea Curţii Constituţionale, decât doar în condiţiile menţionate la pct. 82.

Totodată, instanţa remarcă că, în conformitate cu art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituţia Republicii Moldova, Curtea Constituţională exercită, la sesizare, controlul constituţionalităţii legilor şi hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Preşedintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor şi ordonanţelor Guvernului, precum şi a tratatelor internaţionale la care Republica Moldova este parte.

Urmare a celor invocate, instanţa constată ca fiind întemeiată cererea menţionată a Nadejdei Negură privind ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate a unor prevederi ale art. 313 Cod de procedură penală.

Totodată, instanţa de judecată consideră necesar a dispune suspendarea examinării plângerii petiţionarei, până la exercitarea, de către Curtea Constituţională, a controlului constituţionalităţii prevederilor normei indicate deoarece rezultatele ce urmează a fi obţinute urmează să determine modalitatea de examinare în continuare a plângerii menţionate.

În temeiul celor expuse şi în conformitate cu prevederile art. art. 7,41 Cod de procedură penală, art. 135 din Constituţia Republicii Moldova, în acord cu Hotărârea Curţii Constituţionale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) şi g) din Constituţie, instanţa de judecată –

DISPUNE:

Admite cererea Nadejdei Negură privind ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate a prevederilor alin. (4) al art. 313 Cod de procedură penală.

Expediază Curţii Constituţionale prezenta încheiere şi sesizarea menţionată.

Se suspendă examinarea plângerii petiţionarei Nadejdei Negură depusă în ordinea prevăzută de art.313 CPP, privind dezacordul cu acţiunile/inacţiunile procurorului-şef al Procuraturii raionului Cimişlia Ruslan Caraivan pînă la data în care instanţa va fi informată privitor la rezultatul examinării cererii menţionate privind ridicarea excepţiei de neconstituţionalitate a prevederilor alin. (4) al art. 313 Cod de procedură penală.

Încheierea separat nu este susceptibilă căilor de atac, însă poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Preşedintele şedinţei,
Judecător MUNTEAN Vitalie

Copia corespunde originalului
Judecătorul MUNTEAN Vitalie